

Jan Peter Houtman: Goede schoolkeuze, goed taalonderwijs?

Ik lees weer eens in de krant dat het belangrijk is als ouder de juiste school te kiezen voor je kind. Ik voel me aangesproken. Ben ik wel verantwoord bezig geweest voor mijn oudste dochter? Ik heb gewoon gekozen voor de dichtstbijzijnde basisschool. Ondanks de wetenschap dat de school onderwijsinhoudelijk niet sterk is, heb ik gekozen voor nabijheid. Niet alleen omdat dat praktisch is, maar ook voor mijn dochter zelf. De vriendjes en vriendinnetjes wonen in de buurt, zodat we geen auto hoeven aan te schaffen voor haar sociale contacten. Bovendien is de school klein en daardoor veilig en knus. Daarbij heb ik zoveel vertrouwen in haar, dat ik geen school in staat acht haar leergierigheid in te dammen.

Misschien vergis ik me. Had ik de schoolkeuze serieuzer moeten oppakken. Ik probeer me er iets bij voor te stellen, maar daarbij heb ik mijn eigen verleden een beetje tegen.

In mijn lagere schooltijd, ruim twintig jaar geleden alweer, bestond het woord schoolkeuze niet. Tenminste, niet in het dagelijks taalgebruik. Elke school stond voor hetzelfde: je leerde er rekenen, lezen en schrijven en nog wat. Aan één keus waren mijn ouders gebonden: de signatuur van de school, maar ja, een echte keus was dat niet.

Zat je eenmaal op zo'n school, dan gingen thuis en school gescheiden wegen, die elkaar af en toe kruisten op rapportavonden. Het was allemaal heel simpel als je terugkijkt. Het ene jaar volgde op het andere, terwijl steeds duidelijker werd wie naar welk vervolgonderwijs zou gaan. De school maakte de keuzes, de school was deskundig. Dit alles onder de kundige leiding van de hoofdonderwijzer. Deze deskundigheid stond niet ter

discussie, die kreeg je als school gewoon toebedeeld.

In vrij korte tijd is de school van een burcht van professionaliteit, een bunker als het ware, veranderd in een kas waar iedereen naar binnen kijkt. De school is de plaats waar het allemaal gebeurt. Daar moeten de kinderen optimaal worden voorbereid op de maatschappij, maar dat allang niet meer alleen. Leren rekenen, lezen en schrijven, dat is mooi, maar dan ook iedereen, van zwak- tot hoogbegaafd. En wel zo, dat geen kind bang is te falen, zich hoeft te vervelen of wordt opgehouden door een ander. De school moet bovendien de steken die ouders laten vallen compenseren, binnen en na schooltijd. Hier en daar worden al broodmaaltijden verzorgd.

Geen wonder dat iedereen zich wil bemoeien met wat er binnen de schoolmuren gebeurt. Het is belangrijk, onze toekomst staat of valt ermee. Dus geven we daar ook een groot deel van ons maatschappelijk inkomen aan uit...

Nee, de afrekening is voorlopig éénrichtingsverkeer. De school, zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs, moet meer en meer verantwoording afleggen. Wat zijn je Cito-scores, wat vindt Dronkers ervan, je weet wel, van *Trouw*. Gaat het niet goed, dan komt de inspectie kijken. Al is dat dan nog niet zo erg, want die kijkt soms jarenlang toe bij scholen die het heel bont maken. Nee, tegenwoordig kan ook de rechter oordelen over het onderwijs van de school. Iedereen mag zich tegenwoordig bekwaam achten op het onderwijsinhoudelijke terrein.

Dat is mooi, zou je zeggen. Passend in een democratische samenleving. Meer betrokkenheid, dat moeten we hebben! En als je die Dronkers op televisie vol vuur recht door zee ziet gaan, ongevoelig voor de 'ja maars' en 'denk ook eens hier aan', dan zou je bijna zwichten voor zoveel eenvoud. Zie je wel, onderwijs is eigenlijk zo simpel. Iedereen moet zich kunnen verantwoorden, dus waarom de scholen niet.

We worden allemaal wel eens verleid door simpele waarheden, kijk de geschiedenis-

boekjes er maar op na. Eraan toegeven houdt echter doorgaans in, dat het oorspronkelijke doel voorbij wordt gestreefd. Het is nu eenmaal een vervelend gegeven dat eenvoud zich niet verhoudt met gedegenheid. Je zou het misschien wensen, maar goed taalonderwijs kun je niet aflezen aan de Cito-scores.

Stel je voor dat scholen zich vanuit een gezonde neiging tot overleven puur zouden gaan richten op goede eindscores. Wat moet er nu onder zulke omstandigheden terechtkomen van het onderwijs in de Nederlandse taal?

Je zou wel gek zijn als je iets ging doen op het gebied van creatief schrijven, drama of poëzie. Toneelvoorstellingen of activiteiten in het kader van de boekenweek zijn uit den boze. Of nog een goeie: Kunst in het basisonderwijs. Dat is allemaal tijdverlies. Zelfs *Dinokrokus* (zie verder in dit nummer) houdt te veel rekening met wat de kinderen aanspreekt. Woordenschat is woordenschat en dat zijn woorden die het Cito aanspreken.

Taakgericht onderwijs, de Tweede Fase, zelfstandig leren? Ben je mal, er is geen tijd voor omwegen. Het Weer-Samen-Naar-School-beleid kan ook de boom in, want een groot aantal zwakke leerlingen gaat ten koste van de goede naam. Desnoods gaan we contracten met leerlingen aan, liefst direct aan de poort, en als ze zich er niet aan houden dan is het jammer, maar helaas. De school gaat voor. Wat, gelukkig op school? Werken zal je! We zullen je leren!

En dan kies je als ouders zo'n goede school en dan treft je kind nét die ene docent op een team van zo'n honderd man, die geen enkel gevoel heeft hoe wiskunde aan brugklassers uit te leggen. Verdorie, toch nog geconfronteerd met de realiteit.

De soep wordt, gelukkig, nooit zo heet gegeten als ze wordt opgediend. Zeker niet zo heet als ik haar nu opdien. Het is en blijft echter een vreemde samenloop van beleid. Aan de ene kant moeten scholen zelfstandiger worden en dus eigen keuzes maken, ze moeten meer initiatieven nemen om te zorgen dat de opgroeiende jeugd gelukkig en zelfstandig de maatschappij in gaat. De kern-

doelen zijn daarvoor als leidraad bedoeld. Aan de andere kant moet dit alles binnen het *eigen* budget en wordt men afgerekend op eindcijfers en verwijzingspercentages. Deze cijfers kunnen niet de kwaliteit van het onderwijs vatten.

Oftewel: je moet als school kwaliteit leveren, maar wordt afgerekend op kwantiteit. Er is een Einstein voor nodig om daar nog een kloppende vergelijking van te maken. Dat ben ik niet, maar ik vermoed dat Einstein ook zou zeggen dat succes relatief is. Zolang dat het geval is, ben ik tevreden met de gemaakte schoolkeuze, al is die niet zo doorwrocht.

Na twee jaar gaat het nog steeds goed met mijn dochter. Feesten en partijen doen we met de fiets.